

FF:BA_14 Novější dějiny Lotyšska a Estonska (mezi Německem, Švédskem a Ruskem) (jaro 2015)

Halina Beresnevičiūtė-Nosálová, PhD,

Syllabus

Anotace: Cílem tohoto kurzu je popsat novověké dějiny v zemích současného Lotyšska a Estonska v kontextu Baltického regionu. Chronologicky tento kurz pokrývá periodu od rozpadu starého Livonska do Sovětské okupace pobaltských států v roce 1940. Tento kurz přijímá základní tendence Lotyšské a Estonské historiografie vidět v estonském a lotyšském etniku hlavního hrdinu výkladu dějin těchto zemí. Nicméně se snaží vyjasnit, do jaké míry (politické) kultury německé, švédské, dánské, polsko-litevské a ruské elity ovlivňovaly tvorbu národů a modernizaci baltických národů. Jeden z prvních „rozdělených“ států ve středo-východní Evropě, Livonsko a její političtí nástupci, mohou posloužit jako dokonalá ilustrace všech státotvorných tendencí a jejích osudů v regionu. Původně typický mnoho-kulturní a mnoho-náboženský region středo-východní Evropy, v posledních stoletích se prezentoval jako scéna konkurence kulturních vlivů, etnických konfliktů a sociální integrace. Dokonce periferní a ekonomicky zaostalý zemědělský region s relativně urbanizovanými a postupně i industrializovanými a modernizovanými enklávami u Baltických přístavů a s historicky diferencovanou sociální strukturou může posloužit jako inspirace pro některá politická a sociologická zobecnění.

Hodnocení: 1. Možnost: Referát na zadané téma podle doporučené historické literatury anebo historického pramene, a jeho prezentace v semináři: (maximálně 5 bodů), závěrečná zkouška: písemná odpověď na 2 zadaná témata (maximálně 5 bodů) a aktivita v seminární diskusi (maximálně 5 bodů).

2. Možnost jen pro předem omluvené studenty na studijních pobytech: Zpracování povinné četby a literatury k referátům k 3 vybraným tématům (5 str. každé) a závěrečná zkouška: písemná odpověď na 3 zadaná témata.

Minimální počet bodů: 12.

Konzultační hodiny: čt. 15.00-16.00 (po předchozí domluvě mailem).

04.03. Úvod. Registrace k referátům

11.03. Politika a hospodářství v baltickém regionu v 16-18. st. Rozpad Livonska a Livonské války.

Povinná četba: Robert I. Frost, *The Northern Wars 1558-1721*, Routledge 2014, Chapter one (22 s.) (Google books), Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, *Dějiny Pobaltských zemí*. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996. S.80-84.

Referát 1: David Kirby and Merja-Liisa Hinkkannen, *The Baltic and the North Seas*. Routledge, London and New York, P. 119-127. Eliška Losíková

Referát 2: Mati Laur, Tonis Lukas etc. *History of Estonia*. Talinn, 1997. P. 80-91, 99-105. Kateřina Horáková

Referát 3: Andrejs Plakans. *The Latvians*. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 30-43.

Referát 4: Eric Lindberg, „Merchant Guilds and Urban Growth in Baltic Sea Area 1650-1850“, In: Hanno Brandt,-Leos Müller (eds.), *The Dynamics of Economic Culture in the North Sea and Baltic Region*. Uitgeverij verloren, 2007. P.47-64. (Google Books)

18.03. Polsko-litevská část livonských zemí: politická ústava a politická kultura, ekonomický

stav, činnost Jezuitů. Latgala. Kuronsko-Zemgala: Politická ústava, úspěchy a úpadek Jakoba Kettlera. Riga.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, Dějiny Pobaltských zemí. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996. S. 84-93. Mati Laur, Tonis Lukas etc., History of Estonia. Talinn, 1997. P. 106-113.

Referát 1: Andrejs Plakans, A Concise History of the Baltic states. Cambridge University Press, 2011. P. 77-124.

25.03. Švédská část: administrace, nástup královské moci, ekonomický rozvoj, postup veřejného vzdělání a tisku. Dánská Saaremaa.

Povinná četba: Mati Laur, Tonis Lukas etc., History of Estonia. Talinn, 1997. P. 113-130.

Referát: Toivo U. Raun, Estonia and the Estonians, Hoover institution press, Stanford University, 2001. P.28-34. Michal Vonášek

01.04. Samostatná četba

08.04. Severní válka a politické uspořádání severní Evropy po něj. Administrace Ruské říše. Zlaté časy pobaltských baronů a návrat nevolnictví sedláků. Reformy Kateřiny II. Osvícenství a Lotyšů dle G.H. Merkele.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, Dějiny Pobaltských zemí. S. 103-106. David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 13-45. Andrejs Plakans, The Latvians. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 73-79. Toivo U. Raun, Estonia and the Estonians, Hoover institution press, Stanford University, 2001. P. 53-56.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. History of Estonia. Talinn, 1997. P. 131-150. Sabrina Kopecká

Referát 2: Andrejs Plakans The Latvians. Hoover institution Press, Stanford University, 1995. S. 60-73. Mariia Konovalova

Referát 3: Andrejs Plakans, A Concise History of the Baltic states. Cambridge University Press, 2011. P. 125-169.

Referát 4: Garlieb Helwig Merkel, Die Letten.

Referát 5: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, P. 46-61. Eva Fančiová

15.04. Politické a sociální přeměny první poloviny 19. st. Agrární reformy. Emancipace sedláků.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, Dějiny Pobaltských zemí. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996, S.115-122, David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 61-74.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc., History of Estonia. Talinn, 1997. P. 151-187. Lucia Šalagová

Referát 2: Andrejs Plakans, A Concise History of the Baltic states. Cambridge University Press, 2011. P. 170-214. Michal Pijáček

Referát 3: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 75-90,

Referát 4: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 90-106.

22.04. Přeměny elit v modernizující se společnosti.

Povinná četba: Heide W. Whelan, Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the

Baltic German Nobility. P. S. 13-64,

Referát 1: Heide W. Whelan, Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the Baltic German Nobility. P.65-102,

Referát 2: Heide W. Whelan, Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the Baltic German Nobility. P.209-244, Michaela Štěpánková

Referát 3: Heide W. Whelan, Adapting to Modernity. Family Caste and Capitalism among the Baltic German Nobility. P.245-308.

29.04. Lotyšské a Estonské národní hnutí a jejich regionální odlišnosti. Rusifikace.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, Dějiny Pobaltských zemí. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 122-131, David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 119-137.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. History of Estonia. Talinn, 1997. P. 171-184, Toivo U. Raun, Estonia and the Estonians, Hoover institution press, Stanford University, 2001. S. 74-86. Nela Bartalová

Referát 2: Andrejs Plakans, A Concise History of the Baltic states. Cambridge University Press, 2011. P. 215-265, Valentyna Jonaitis

Referát 3: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 107-119. Julie Valnohová

Referát 4: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 169-185.

06.05. Revoluce r. 1905. Modernizační procesy v pobaltských guberniích v rámci Ruské říše.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, Dějiny Pobaltských zemí. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 132-133, 143-147, David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 202-226.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. History of Estonia. Talinn, 1997. P. 184-202. Simona Zavadilová

Referát 2: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 138-168,

Referát 3: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 185-201.

Referát 4: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 227-255.

13.05. První Světová Válka a vznik nezávislých států. Mezinárodní postavení Baltských států a Baltská Aliance.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, Dějiny Pobaltských zemí. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996.S. 156-168, 171-173, 197-224.

Referát 1: Daina Bleiere, Ilgvars Butulis, Inesis Feldmanis, Aivars Stranga, Antonijs Zunda *History of Latvia: 100 years.* Society Domas Spēks, 2014 (rozsah stran dle individuální domluvy).

Referát 2: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 259-290.

20.05. Ekonomika a společnost Estonska a Lotyšska 1918-1940. Experimenty demokracie. Vlády Pätse a Ulmanise.

Povinná četba: Luboš Švec, Vladimír Macura, Pavel Štol, Dějiny Pobaltských zemí. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha, 1996. S. 174-197, David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 291-

316.

Referát 1: Mati Laur, Tonis Lukas etc. History of Estonia. Talinn, 1997. P. 223-258, Toivo U. Raun, Estonia and the Estonians, Hoover institution press, Stanford University, 2001. S. 112-137.

Referát 2: Andrejs Plakans, A Concise History of the Baltic states. Cambridge University Press, 2011. P. 266-3

Referát 3: David Kirby, The Baltic World 1772-1993: Europe's Northern Periphery in an Age of Change. London and New York, Longman 1995, P. 317-339.

Referát 4: Politická situace v Lotyšsku v třicátých letech dle knihy Radky Lainové etc. Diktatury v rukavičkách? Autoritativní režimy v meziválečném období. Triton, Praha 2003. Anna Kmječová

Referát 5: Politická situace v Estonsku v třicátých letech dle knihy Radky Lainové etc. Diktatury v rukavičkách? Krystyna Hnátová